



SIILINJÄRVEN KUNTA

**Hoiva- ja vanhustalveluiden lyhytaikaishoidon
myöntämisperusteet
1.5.2017 alkaen**

Sisältö

Hoiva- ja vanhuspalvelut.....	1
Hoiva- ja vanhuspalveluiden termit	2
Lyhytaikaishoito	3
Lyhytaikaishoidon tarpeen arvioiminen.....	4
Lyhytaikaishoidon hakeminen.....	4
Lyhytaikaishoidon myöntäminen.....	5
Lyhytaikaishoidon jaksojen toteuttaminen	5
Lyhytaikaishoidon toteuttaminen palvelusetelillä	6

Hoiva- ja vanhuspalvelut

Hoiva- ja vanhuspalvelut muodostavat palvelukokonaisuuden, jota ohjaa sosiaalihuolto- ja terveydenhuoltolaki sekä laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista. Hoiva- ja vanhuspalveluiden toimintaa ohjeistaa lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön kunnille antama ikäihmisten hoitoa ja palvelua koskeva laatusuositus (STM 2013; Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi).

Hoiva- ja vanhuspalveluiden strategisena tavoitteena on mahdollistaa yhä useamman ikäihmisen turvallinen kotona asuminen ennaltaehkäisevillä ja kuntouttavilla palveluilla sekä järjestämällä hoitoa koteihin tarvittaessa ympäri vuorokauden. Laadukkaasti toimivat asiakaslähtöiset palvelut toteutetaan hoiva- ja vanhuspalveluiden voimavarojen puitteissa parhaalla mahdollisella tavalla. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana korostuvat asiakkaan itsemääräämisoikeus, yksilöllisyys sekä asiakkaan omien voimavarojen huomioiminen ja omatoimisuuteen kannustaminen.

Hoiva- ja vanhuspalveluiden tasavertainen ja oikeudenmukainen kohdentaminen edellyttää yhdenvertaisuuden turvaavaa palvelutarpeen arviointia ja palveluiden yhtenäisiä myöntämisperusteita. Pääsääntöisesti hoiva- ja vanhuspalveluiden palvelut suunnataan erityisesti runsaasti tukea ja palvelua tarvitseville ikäihmisille (yli 75-vuotiaat). Samoja myöntämisperusteita noudatetaan soveltuvin osin myös muihin asiakasryhmiin. Hoiva- ja vanhuspalveluiden palveluita kohdennetaan henkilöille, jotka alentuneen toimintakykynsä ja/tai sairautensa vuoksi tarvitsevat hoivaa, hoitoa ja huolenpitoa kotona asumisen tukemiseksi ja selviytymiseksi. Hoiva- ja vanhuspalveluita toteutetaan neuvonnan, ohjauksen, hoivan, hoidon ja huolenpidon toteutuksen sekä kuntouttavan hoitotyön avulla.

Hoiva- ja vanhuspalvelut muodostuvat omaishoidon tuesta, päivätoiminnasta, sosiaalihuoltolain mukaisista tukipalveluista, kotihoidosta, lyhytaikashoidosta ja ympärivuorokautisesta tehostetusta palveluasumisesta. Tässä ohjeessa on myöntämisperusteet lyhytaikashoidon palveluun.

Hoiva- ja vanhuspalveluiden termit

Kotihoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisia kotipalveluja ja terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaista kotisairaanhoidoa.

Kotihoidon palveluilla tarkoitetaan asiakkaan kotona selviytymisen kannalta riittäviä kotiin järjestettyjä sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten apua, tukea, hoivaa ja hoitoa sekä ohjausta päivittäisistä perustoiminnoista suoriutumisessa tarvittaessa ympärivuorokautisesti.

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 17§:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja asumispalveluja ikääntyneille palvelukodissa.

Lyhytaikaishoidolla tarkoitetaan asiakkaalle ennalta sovittuja, toistuvia hoitajaksoja lyhytaikaishoitoa järjestävässä asumispalveluyksikössä tai perhehoidossa.

Kuntouttavalla lyhytaikaishoidolla tuetaan ikäihmisen sairaalahoidon jälkeistä kuntoutumista.

Akuutti lyhytaikaishoito on tarkoitettu äkillisiin kriisitilanteisiin, jolloin ikäihminen tarvitsee paikan välittömästi eikä sairaalahoidon tarvetta ole.

Kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen maksuilla tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksen (912/1992) mukaisia maksuja. Lyhytaikaishoidosta peritään asiakkaan talouden bruttotulojen ja perheen koon perusteella määräytyvä laitoshoidon hoitopäivämaksu. Lyhytaikaishoidon hoitopäivämaksu kerryttää maksukattoa.

Lyhytaikaishoito

Lyhytaikaishoidolla tarkoitetaan asiakkaalle ennalta sovittuja, toistuvia hoitajaksoja lyhytaikaishoitoa järjestävässä asumispalveluyksikössä tai perhehoidossa. Hoito voidaan toteuttaa ympärivuorokautisesti tai päivähoitona. Lyhytaikaishoidon tavoitteena on tukea ikääntyneen asiakkaan kotona asumista sekä ylläpitää terveyttä, toimintakykyä ja omatoimisuutta kuntouttavilla hoitajaksilla. Lyhytaikaishoito toteutetaan niin, että iäkäs henkilö kokee elämänsä arvokkaaksi, merkitykselliseksi ja turvalliseksi ja hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia ja terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan.

Lyhytaikaishoidolla tuetaan omaisten ja läheisten jaksamista ja mahdollistetaan omaishoitajien vapaiden toteutuminen. Säännöllisessä lyhytaikaishoidossa hoidettavilla asiakkailla on useimmiten käytössä myös muita hoiva- ja vanhuspalveluiden palveluita kuten kotihoitoa ja tukipalveluita. Lyhytaikaishoidolla voidaan tukea myös ikäihmisen sairaalahoidon jälkeistä kuntoutumista esimerkiksi toimenpiteen tai tapaturman jälkeen. Lyhytaikaishoidon jaksolla arvioidaan asiakkaan toimintakykyä ja kotikuntoisuutta sairaalajakson jälkeen. Lyhytaikaishoidon yksiköstä käsin voidaan ikääntyneelle suunnitella arviointijakso kotona selviytymisestä mm. kotihoidon palvelujen tuella. Lyhytaikaishoitoa voidaan tarjota myös äkillisiin, ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jolloin ikääntynyt tarvitsee paikan välittömästi eikä sairaalahoidon tarvetta ole. Hoidon tarpeessa voi olla esim. harhaileva, muistamaton ikääntynyt, joka ei löydä kotiinsa. Hoidon tarve voi aiheutua myös omaishoitajan sairastuessa.

Lyhytaikaishoidon tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan erityisesti silloin kun asiakas ei sitoudu yhteistyöhön mm. toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi tai asiakkaan on vaikea sopeutua kotiolosuhteisiin lyhytaikaisjaksojen jälkeen, jonka seurauksena paikanvaihdoksesta aiheutuvat sopeutusvaikeudet ylittävät hoitajaksosta saadun hyödyn. Lyhytaikaishoito ei myöskään ole tarkoitettu tilapäisiin asumisjärjestelyihin esimerkiksi remonttien ajaksi, jos asiakkaan huolenpidon tarve ei sitä muuten edellytä.

Lyhytaikaishoidon tarpeen arvioiminen

Lyhytaikaishoittoon hakeudutaan palveluohjauksen tai kotihoidon kautta. Tarve hoitajaksolle voi tulla myös suoraan lyhytaikaishoidon yksikköön hoitavalta taholta. Lyhytaikaishoidon jaksoja voidaan järjestää myös terveyskeskuksen osastolta käsin. Lyhytaikaishoidontarpeenarvioinnissa ovat mukana sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä asiakas ja/tai hänen läheisensä.

Palvelutarpeen selvittämisellä tarkoitetaan iäkkään henkilön arjesta suoriutumisen ja toimintakyvyn kattavaa, moniammatillista ja monipuolista arviointia. Palvelutarpeen selvittäminen sisältää fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja sosiaalisen toimintakyvyn arvioinnin, tutustumisen aikaisemmin kirjattuihin asiakastietoihin (esim. terveystiedot ja saadut palvelut) sekä iäkkään henkilön arkiympäristön ja palveluiden saatavuuden selvittämisen.

Lyhytaikaishoittoon hakeutumisen tukena käytetään tarvittaessa palveluohjauksen RAI Screener Oulu tai kotihoidon RAI-HC toimintakykyarvioinnin (Resident Assessment Instrument) arvoja.

Kotona asuvan hakijan palvelutarpeenselvittely ja toimintakykyarviot tehdään pääsääntöisesti kotona. Lyhytaikaishoidon kokeilujaksoilla, joita järjestetään tarpeen mukaan 2-3 jaksoa, voidaan arvioida yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä sekä muiden hoitoon osallistuvien kanssa asiakkaan hyötymistä lyhytaikaishoidosta.

Lyhytaikaishoidon hakeminen

Säännöllistä lyhytaikaishoittoa Siilinjärven kunnan järjestämänä haetaan SAS hakemuksella. (SAS = Selvitä – Arvioi – Sijoita.) Hakemuksen laatii asiakkaan hoidosta vastaava tahon (kotihoito, palveluohjaajat, lyhytaikaishoidon yksiköt) yhdessä asiakkaan ja/tai hänen lähiomaisen/asioidenhoitajan kanssa asiakkaan palvelutarpeenarvion pohjalta. SAS hakemus kirjataan Efficatietojärjestelmään SAS lehdelle. SAS hakemuksen valmistuttua, siitä tiedotetaan SAS-hoitajaa ja hakemus käsitellään SAS-työryhmässä joka koostuu hoiva- ja vanhustalouden ammattilaisista. Työryhmä käyttää hoidon tarpeen arvioinnin tukena selvityksiä asiakkaan toimintakyvystä (RAI - indeksi), terveydentilasta ja muistista (MMSE tai Cerad- testi, BDI, GDS15, MNA, päihdemittari yli 65 v. Audit).

Päätöksen lyhytaikaishoidosta tekee SAS-hoitaja. Palveluiden myöntämisestä tai epäämisestä tehdään aina kirjallinen päätös, josta asiakkaalla on halutessaan mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolle.

Lyhytaikaishoidon myöntäminen

Palvelun myöntäminen perustuu aina asiakkaan kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen selvittämiseen. Sen lähtökohtana on yleensä asiakkaan tai hänen läheisen ilmaisema käsitys avun tarpeesta ja/tai ammattilaisen havaitsema avun tarve. Ikääntyneen lyhytaikaishoidon myöntämisen perusteet ovat ohjeellisia ja asiakasvalinnoissa otetaan aina huomioon asiakkaan yksilöllinen kokonaistilanne, toimintakyky ja asiakkaan oma tahto sekä näkemys lyhytaikaishoidon tarpeesta. Lähtökohtana säännöllisen lyhytaikaishoidon myöntämiselle on, että lyhytaikaishoitoa saavat ne asiakkaat, joiden kotona selviytymistä ja omaishoitajan jaksamista pystytään tukemaan hoitajaksoilla tai heillä on suurentunut riski joutua ympärivuorokautiseen hoitoon kotona asumista tukevista palveluista ja tukitoimista huolimatta.

Lyhytaikaishoitoa voidaan myöntää tilapäisesti viranhaltijan arvioin mukaan mm. seuraavissa tilanteissa:

- asiakkaalla on äkillinen huolenpidon tarve esimerkiksi omaishoitajan tai kotona omaistaan hoitavan läheisen sairastumisen vuoksi
- asiakkaalla on tarve toimintakyvyn vahvistamiseen ja kotiutumisvalmiuksien lisäämiseen sairaalahoidon jälkeen

Mikäli asiakkaan hoivan/hoidon tarve muuttuu, niin lyhytaikaishoidon tarve arvioidaan uudelleen.

Lyhytaikaishoito ei ole tarkoitettu asumisjärjestelyiden turvaamiseen esimerkiksi remonttien aikana, jos asiakkaan hoidon ja huolenpidon tarve ei edellytä ko. palvelun järjestämistä.

Lyhytaikaishoidon jaksojen toteuttaminen

Lyhytaikaishoidon jaksojen aikataulu sovitaan etukäteen. Lyhytaikaishoidon jaksojen ajankohdan suunnittelee Hoiva- ja vanhuspalveluiden lyhytaikaishoidon yksikön sairaanhoitaja tai osastonhoitaja yhteistyössä asiakkaan ja muiden asiakkaan hoitoon osallistuvien tahojen kanssa. Lyhytaikaishoitoa järjestetään pääsääntöisesti Siilinjärven kunnan lyhytaikaishoidonyksikössä (Mummon Kammari) tai perhehoidossa. Asiakkaat, joilla on vaikeita pitkäaikaisia käytösoireita, jotka vaikuttavat sekä ympäristöön että asiakkaaseen itseensä ja tarvitsevat käytösoireidensa takia jatkuvaa valvontaa, lyhytaikaishoito järjestetään tällöin muistisairaiden lyhytaikaishoidon yksikössä (Kaaripolun palvelukoti).

Akuutin lyhytaikaisen hoidon tarpeen arvioinnin tekee neuvonta- ja palveluohjausyksikön työntekijät, asumispalveluyksikön sairaanhoitaja tai osastonhoitaja yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa huomioiden palveluita tuottavan lyhytaikaisyksikön resurssit. Hoidontarpeenarvioinnissa tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden asiakkaan hoitoon osallistuvien tahojen kuten terveyskeskuksen vuodeosaston kanssa.

Lyhytaikaishoidon toteuttaminen palvelusetelillä

Omaishoitajan vapaapäivien järjestämisestä palvelusetelillä omaishoitaja sopii palveluohjaajan/ muistipalveluohjaajan kanssa. Palveluseteli myönnetään omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien toteuttamiseksi omaishoitajalle silloin, kun se soveltuu vaihtoehtona omaishoitajan vapaapäivien korvaamiseen eikä kunnan oma palvelutuotanto pysty vastaamaan palveluntarpeeseen. Asiakas saa 1-3 kpl palveluseteliä kuukaudessa (yksi palveluseteli vastaa yhtä lakisääteistä vapaavuorokautta/kk). Omaishoitaja voi valita palvelusetelituottajista asiakkaalle sopivimman palveluntuottajan. Vapaapäivien järjestämisestä asiakkaan on sovittava valitun palvelusetelituottajan kanssa. Omaishoitaja voi käyttää kerralla koko palvelusetelin tai vain osan siitä taikka yhdistää palvelusetelit pidemmäksi vapaaksi. Palveluseteli myönnetään omaishoidonvapaapäiviin 3 kuukaudeksi kerrallaan ja ne on käytettävä sen kalenterivuoden aikana, jolloin vapaa on kertynyt. Omaishoidon palvelusetelin arvo on kiinteä hinta vuorokaudessa. Mikäli palvelun hinta on suurempi, kuin palvelusetelin arvo, asiakas maksaa yksityisen palveluntuottajan hinnan ja palvelusetelin arvon välisen erotuksen suoraan tuottajalle.

Siilinjärven kunnan palveluseteli tuottajat löytyvät <https://www.smartum.fi/fi/palvelusetelit> osoitteesta.



Siilinjärven kunta
PL 5
71801 Siilinjärvi
017 401 111
kirjaamo@siilinjarvi.fi